

AGROBIZNES, FAN VA TEXNOLOGIYALAR

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON
JURNALI

Агробизнес, наука и технологии

Agribusiness, science and technology

№ 083688

ISSN:
3060-5245

Toshkent-2026

Platform & workflow by
OJS / PKP

BOSH MUHARRIR

Oblomuradov Narzullo Naimovich – i.f.d. (DSc), professor.

Bosh muharrir o'rinbosarlari:

Islamov Soxib Yaxshibekovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Sultonov Kamoliddin Sadriddinovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Farmonov To'lg'in Xayitmurodovich – i.f.d. (DSc), professor.

Muharrir:

Beglayev Uchqun Xurramovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent.

Tahrir hay'atining xalqaro a'zolari:

Kusainov Xalel Xaymullayevich – i.f.d. professor (Qozog'iston davlat texnologiya universiteti)

Vilija Aleknevičienė – i.f.d. professor (Universitet Vitovta Velikogo)

Gilbert Ludwig – professor, (Jamk University of Applied Sciences)

Bobojonov Ixtiyor Baxtiyorovich – i.f.d. professor (Germaniyaning Leybnits nomidagi Markaziy Osiyoda qishloq xo'jaligini rivojlantirish instituti (IAMO))

Daiva Makutenene – professor, (Vilniaus Magnus universiteti, Litva)

Xaitboyeva Nargiza Alikulovna – i.f.d. dotsent (Tojikiston davlat huquq, biznes va siyosat universiteti)

Tahrir hay'ati:**08.00.00-Iqtisodiyot fanlari:**

Gulyamov Saidasror Saidaxmedovich – i.f.d. (DSc), professor;

Saidov Muxammad-Ali Xakimovich – i.f.d. (DSc), professor;

Rustamova Iroda Baxramjanovna – i.f.d. (DSc), professor;

Ochilov Ilhom Sayitqulovich – i.f.d. (DSc), professor;

Askarov Nazimjon Niyozovich – i.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Altinbek Yangibayevich – i.f.d. (DSc), professor;

Boltayev Abror Sayitmuradovich – i.f.d. (DSc), dotsent;

Abduvasikov Abduaziz Abdulazizovich – i.f.n. professor;

Mamadiyarov Dilshad Uralovich – i.f.n. dotsent;

Achilov Mashrab Ulug'bekovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Galimova Feryuza Rafikovna – i.f.n. dotsent;

Odilova Dilnozaxon Barnayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Yangiboyev Dilshod G'ulomovich – i.f.f.d. (PhD);

Saidova Dildora Nurmatovna – i.f.n. dotsent;

Dexkanova Nilufar Sagdullayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Roziqov Jahongir Mustaqim o'g'li – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Boltayev Nurali Shiramatovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Ibragimova Madina Ismoilovna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Javlijev Nuriddin Bektemir o'g'li – i.f.f.d. (PhD).

06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari:

Shokirov Alisher Djuraboyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Mardanov Husniddin Xolbozorovich – q.x.f.d. (DSc);

Abdiyev Fozil Rashidovich – q.x.f.d. (DSc);

Sattorov Maqsud Axtamovich – q.x.f.d. (DSc);

Yuldashov Nurbek Ergashovich – v.f.d. (DSc);

Xalmirzayev Dilmurad Kamilovich – q.x.f.d. (DSc), dotsent;

Namazov Ixtiyor Choriyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Xudayqulov Jonibek Bozarovich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Eshonqulov Jamoliddin Saporboy o'g'li – q.x.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Anvar Kodirullayevich – b.f.n., katta ilmiy xodim;

Atabayev Ma'ruf Maxmudovich – q.x.f.n. professor;

Safarov Asqar Asadullayevich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Mustafakulov Davron Mamatqulovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Kasimov Botir Sadriddinovich – q.x.f.f.d. (PhD);

Akramov Umidilla Ikramdjanovich – q.x.f.n. dotsent;

Elboboyev Abdug'ani Shuxrat o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Muxammadov Yo'ldoshbek Akmal o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Maxmudova Shaxnoza Abdufattaxovna – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Idrisov Xusanjon Abdujabborovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent.

MUASSIS

Toshkent davlat agrar
universiteti

ALOQA UCHUN MA'LUMOTLAR

Manzil: Toshkent viloyati, Qibray tumani, Universitet ko'chasi, 2-uy.

Jurnalning telegram manzili:

t.me/agrobiznes_elektronjurnal

E-mail: licht-1989@mail.ru

Jurnalning rasmiy sayti:

<https://www.agrobiznesjournal.uz>

Tel: +(998) 93 439 30 00

JURNALNING ILMIYLIGI:

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 30.11.2024-yildagi
№364/5-sonli qarori bilan
08.00.00-Iqtisodiyot fanlari
bo'yicha, 08.05.2025-yildagi
№370/5-sonli qarori bilan
06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari
bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy
ilmiy natijalarini chop etish
tavsiya etilgan milliy ilmiy
nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

Elektron nashr, 973 sahifa.
E'lon qilishga 2026-yil
30-sentabrda ruxsat etildi.

JURAYEVA ZILOLA TUROBOVNA

O'zbekistonda sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish sharoitida inson kapitalining raqamli iqtisodiyot rivojlanishiga ta'sirini ekonometrik baholash.....582

TURDIYEV ABDULLO SAGDULLAEVICH

O'zbekiston hududlarida qurilish materiallariga talab muhiti omillarining panel bahosi.....592

TO'RAYEVA SEVINCH SIROJIDDINOVNA

Olmalik kon-metallurgiya kombinatida investitsion loyihalarni moliyalashtirish samaradorligini oshirish mexanizmlari.....602

JOMOLOV MUZAFFAR MIRZOXITOVICH

Hududlarda investitsiyalar samaradorligini kompleks baholash uslubiyoti: Toshkent viloyati shahar va tumanlari misolida.....608

KABILOVA ZEBO BABAKULOVNA

Surxondaryo viloyatining hududiy ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti va mehnat resurslari salohiyatini tahlili.....620

QISHLOQ XO'JALIGI FANLARI

TURDALIYEV AVAZBEK TURDALIYEVICH, YIGITALIYEV OBLOYOR DONIYORJON O'G'LI

Anor (*Punica Granatum* L) ekilgan maydonlarda tuproq biologik faolligi ko'rsatkichlarining meva hosildorligi va sifatiga ta'siri.....628

SOTIBOLDIYEVA GO'ZALXON TOLIBJONOVNA, MIRKOMILOV ABOBAKIR DILSHODJON O'G'LI

Kolmatajlangan och tusli bo'z tuproqlarda biomikrolarning selektivligi.....634

BAUETDINOVA INABAT SATULLAEVNA, TEULIEV JAKSILIK BEGDULLAEVICH, ALLANAZAROV SULTANBEK REYPAZAROVICH

Kuzgi bug'doyni yomg'irlatib sug'orish va oziqlantirish me'yorlarining tuproq suv o'tkazuvchanligiga ta'siri.....643

OCHILDIYEV O'TKIR OLLANAZAROVICH, MUSURMONOV AZZAM TURDIYEVICH, ABDUG'ANIYEV ULUG'BEK BURXONIDDIN O'G'LI, AMINJONOV BUNYODBEK BAXRAMJON O'G'LI, TURAPOV URAL YUSUPOVICH, SAYFIEV SHERZOD BEKNAZAROVICH

Tok tuplaridagi hosil yuklamasi me'yorini belgilash va uning hosildorlikka ta'sirini ilmiy asoslash.....649

MUSAYEV MANSUR SAMANDAROVICH, RAVSHANOV MIRJALOL

Ma'danli o'g'itlar me'yorlarining bahorgi bug'doy navlari don hosildorligiga ta'siri.....655

SOTIBOLDIYEVA GO'ZALXON TOLIBJONOVNA, MIRKOMILOV ABOBAKIR DILSHODJON O'G'LI

Kolmatajlangan tuproqlarda paragenetik elementlarning geokimyoviy xususiyatlari: Ca va Sr misolida.....660

IDIYEVA XADICHA FAXRIDINOVNA

O'rmon fondi yerlarining raqamli kadastr pasportini gat asosida shakllantirish (Kogon tumani misolida).....667

XALILOVA KAMOLA ABDULXODI QIZI, TUXTAYEVA DINORA NAVRUZOVNA

O'zbekistonda qarag'ay (*Pinus* L.) seleksiyasi va unga qo'yiladigan talablar.....677

TURSUNOV SAYDULLO ZOKIRJON O'G'LI

Fosforli o'g'itlarning moyli zig'ir hosildorligi va hosil tarkibiga ta'siri.....683

JURAYEV JAVLON MIRZATILLAYEVICH

Ayrim ra'noguldoshlar oilasi vakillarining asalarilar soni ortishiga ta'sir etish ko'rsatkichlari.....689

IDIYEVA XADICHA FAXRIDINOVNA

O'rmon fondi yerlarining raqamli kadastr pasportini GIS monitoring ma'lumotlari asosida takomillashtirish (Kogon tumani misolida).....695

TADJIEV MARDONQUL, OCHILDIEV NAJMIDDIN NARBAEVICH, ESHQURBONOVA NIGORA ALIYAROVNA

Ingichka tolali g'o'za hosildorligining navbatlab va almashlab ekish tizimlariga bog'liqligi.....703

RAXIMOVA JAMILA SHAVKAT KIZI, BERDIBAYEVA DILFUZA BAZARBAEVNA

O'rmon tugmachaguli (*Malva Sylvestris* L.)ning botanik tasnifi, tarixi, geografik areali va bioekologiyasiga oid ilmiy tadqiqotlar tahlili.....708

TADJIEV MARDONQUL, OCHILDIEV NAJMIDDIN NARBAEVICH

Almashlab ekish tizimlarning ingichka tolali g'o'zaning o'sishi, rivojlanishiga ta'siri...718

ISROILOV BAXTIYOR ABDULLAYEVICH, SOLAYEVA DINORA BAXTIYOR QIZI

Marjumakni rivojlanish fazalarini davomiyligiga ekish muddati, me'yori va usullarining ta'siri.....723

ESHQURBONOVA NIGORA ALIYAROVNA

Sug'oriladigan taqir-o'tloqi tuproqlari sharoitida ingichka tolali g'o'za naviga Agrozim bioo'g'itini ta'sirini baholash.....731

ABDULLAYEVA MAVJUDA NURIDDINOVNA, EGAMURODOV SHAXBOZ

Kuzgi boshqoli don ekinlari yetishtirishda bioo'g'itlarning tuproq unumdorligi va hosildorlikka ta'siri bo'yicha ilmiy-tadqiqot ishlarining tahlili.....736

RAXMONOV AKBAR TURAQUL O'G'LI

Tut ipak qurtining biologik va pilla mahsuldorlik ko'rsatkichlariga turli oziqlantirish usullarining ta'siri.....745

CHORIEVA ZARXOL QODIROVNA

Surxondaryo viloyati Sherobod tumani o'rta sho'rlangan tuproqlarining genetik-morfologik tuzilishi.....753

TURG'UNBOYEVA ZULFIZAR G'AYRATJON QIZI

Markaziy Osiyoda yaratilgan bug'doy navnamunalarining morfo-fenologik xususiyatlari va seleksion qiymatini baholash.....758

NURMATOVA DILDORAXON ERKINJON QIZI

Yeryong'oqning "Salomat" navida tup qalinligi va o'simliklar saqlanuvchanligiga ekish sxemasi, mineral o'g'it va biostimulyatorlarning ta'siri.....762

RAXMONOV AKBAR TURAQUL O'G'LI

Tut ipak qurtining biologik va mahsuldorlik ko'rsatkichlariga kompleks preparatning ta'siri.....769

MAMASAI DOV OLIMJON ELMUROD O'G'LI, UMIDOV SHAVKAT ERGASHEVICH

Sut xomashyosini yig'ish va dastlabki sovitish rejimlarining sifat ko'rsatkichlari barqarorligiga ta'siri.....776

ABDULLAYEV ZOKIR IKROMJONOVICH, SALOHIDDINOV JAXONGIR

Qulupnay mevasini sublimatsion usulda quritishning texnologik ko'rsatkichlarini baholash.....783

YULDASHEVA GUZAL QAXXOR QIZI

Farg'ona viloyati intensiv shaftoli bog'larida fenologik fazalar bilan zararli organizmlar rivojlanishining o'zaro bog'liqligi.....789

ESHQUVVATOV JASUR

Sirdaryo viloyati sharoitida chilonjiydaning istiqbolli navlari ko'chatlarini yetishtirish texnologiyasini takomillashtirish.....794

TO'RAMATOV RUSTAM G'OPUROVICH, SHOKIROV ALISHER JO'RABOYEVICH

Qovoq navlarining takroriy muddatda yetishtirish samaradorligi.....806

JO'RAYEV SIROJIDDIN TURDIQULOVICH, ISAQOV BOBURNIRZO ULUG'BEK

O'G'LI, OLIMOVA ZULXUMORXON QAXRAMONJON QIZI, BOYLIYEV MA'RUF

G'o'zaning Gossypium Hirsutum L. mahalliy navlarida suv tanqisligiga bardoshlilikni morfofizilogik va SSR markerlar asosida kompleks baholash.....812

OSERBAEVA TAMARAXAN, KUNAKBAEV NURJAN SARSENOVICH

Qoraqalpog'iston sharoitida no'xat navlari poya balandligiga ekish muddatlari va me'yorlarining ta'siri.....818

KADIROV ABDUXALIL RO'ZMAXAMMATOVICH

Qishloq xo'jaligi yerlarining toifasini o'zgartirish jarayonlarini raqamli texnologiyalar asosida takomillashtirish.....824

ABDULLAYEV ZOKIR IKROMJONOVICH, YO'LDOSHEV O'TKIR

Mahalliy sharoitda yetishtirilgan gilos mevalarini gazli muhit sharoitida saqlashning ilmiy va amaliy asoslari.....830

ESHONQULOV JAMOLIDDIN SAPORBOY O'G'LI, TASHIMOV SULTANMUROD

CHORIYEVICH, ZARIFBAYEV JASUR SHAVKATOVICH, RAHMONOVA DILRABO

Tomchilatib sug'orishning takroriy ekilgan shirin makkajo'xori hosildorligiga ta'siri.....836

TURAYEV RUHIDDIN AMIRQULOVICH, TEMIROVA SHAXNOZA

Suv fondi yerlari monitoring yuritish usulini dasturiy ta'minotda takomillashtirish....840

KAYPNAZAROV JANDOS JUMAMBETOVICH, ORINBASAROV AJINIYAZ

ASANOVICH, PIRLANOVA BAXTIGUL SHARAPATOVNA, AYTMURATOVA NILUFAR

In Vitro usulida ekinlarni ko'paytirish va gen bankni ishga tushirish istiqbollari.....854

SHOKIROV ALISHER JO'RABOYEVICH, TO'RAMATOV RUSTAM G'OPUROVICH

Takroriy ekinda qovoq navlarining hosildorligiga oziqlanish maydoning ta'siri.....860

ARTIKOVA HAFIZA TO'YMURODOVNA, SHADIYEVA SAYYORA

Soya navlari ekilgan tajriba dalasi tuprog'ining suv o'tkazuvchanligi.....865

ABDALOVA GULISTON NURANOVNA, SHIMBERGENOVA GULZINA

Turli sug'orish tartiblarining yem-xashak ekinlarining tuproqda qoldirgan ildiz va ang'iz qoldiqlari miqdoriga ta'siri.....869

ISROILOV BAXTIYOR ABDULLAYEVICH, SOLAYEVA DINORA BAXTIYOR QIZI

Marjumakni barg shakllanishiga ekish muddati, me'yori va usullarining ta'siri.....873

ABDULAZIZOVA DILNOZA ABDULAZIZOVNA

Durdona navli mosh unidan foydalanishning bug'doy unining nonboplik xususiyatlari va non sifatiga ta'siri.....879

SHAMSIYEV AKMAL SADIRDINOVICH, ABDURAXMANOV UBAYDULLA

ZULFIQOROVICH, ESHONQULOV JAMOLIDDIN SAPORBOY O'G'LI, TO'RAMURODOV

XUSNIDDIN ASLIDDIN O'G'LI

Yeryong'oq navlarini takroriy muddatda yetishtirishning tuproq suv o'tkazuvchanligiga ta'siri.....885

UO'K: 63.631.

SOYA NAVLARI EKILGAN TAJRIBA DALASI TUPROG'INING SUV O'TKAZUVCHANLIGI

ARTIKOVA HAFIZA TO'YMURODOVNA

Buxoro davlat texnika universiteti professori,
biologiya fanlari doktori

SHADIYEVA SAYYORA SADULLOYEVNA

Buxoro davlat texnika universiteti
tayanch doktoranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada Buxoro viloyatining o'tloqi allyuvial tuproqlari sharoitida soya navlarini egatlab va tomchilatib sug'orish yordamida sug'orish va sug'orish oldi tuproq namliklari variantlar kesimida tuproq suv o'tkazuvchanligiga ta'siri bo'yicha ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: Buxoro viloyati, o'tloqi allyuvial tuproqlar, soya navlari, egatlab sug'orish, tomchilatib sug'orish, suv o'tkazuvchanlik.

Аннотация. В данной статье представлена информация о влиянии соевых бобов на водопропускную способность почвы в разрезе вариантов увлажнения почвы, которые получены при орошении, а также при орошении с использованием напольного и капельного орошения в условиях аллювиальных почв Бухарской области.

Ключевые слова: Бухарская область, луговые аллювиальные почвы, полив по бороздам, капельное орошение, водопроницаемость.

Abstract. This article provides information on the effect of soybeans on soil water permeability in the cross section of soil moisture options, which received irrigation and irrigation using egatable and drip irrigation in conditions of Meadow alluvial soils of the Bukhara region.

Keywords: Bukhara region, meadow alluvial soils, furrow irrigation, drip irrigation, water permeability.

KIRISH

Bugungi kunda dunyo aholisining o'simlik moyi va oqsilga bo'lgan talabini qondirish muhim ahamiyatga ega. Jahon qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, dunyoda soya o'simligidan eng ko'p Braziliya 163 mln tonna, AQSh 111 mln tonna va Argentina 48 mln tonna don hosili olingan va bu mamlakatlar soya doni eksporti bo'yicha yetakchi o'rinni egallaydi. Xitoy, Koreya va boshqa Osiyo mamlakatlari asosiy import qiluvchi davlatlar hisoblanadi. Dunyo bo'yicha 2022 yilda soya don hosili 370,24 mln tonnani tashkil etgan bo'lsa, 2024 yilda 399,5 mln tonna don hosili olish rejalashtirilgan. Dunyoda suv tanqisligi muammosi kundan kunga ortib borayotgan bir vaqtda soya navlaridan yuqori va sifatli don hosili olishda resurs tejamkor sug'orish tartiblarini ishlab chiqish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Jahonda soya navlarini yetishtirishda tabiiy tuproq va iqlim sharoitlarini hisobga olgan holda resurs tejamkor sug'orish usullaridan foydalanish va sug'orish tartiblarini to'g'ri belgilash natijasida don ishlab chiqarish hajmi va sifatini oshirish hamda sug'orish suvlaridan samarali foydalanish kabi talablarga alohida e'tibor qaratilmoqda.

D.Yormatova, [1; B-13], M.Hamraeva, A.Nodirov [2; B-32-33], N.Mirzaev, A.Abdiev, M.Shaxobovalarning [3; B-239-241.] ta'kidlashicha soya navlari respublikamizning barcha hududlarida asosiy va takroriy ekishga moslashgan va yetishtirish agrotexnikasi ishlab chiqilgan. Uni ekish parvarishlash uchun yangi texnika vositalari shart emas. Soya urug'lari makkajo'xori, sabzavot seyalkalari bilan ekiladi. Qator oralarini ishlashda mavjud texnikalardan foydalaniladi, doni don kambaynlari yordamida yig'iladi. Soya o'z biologik xususiyatiga ko'ra, boshqa ekinlarga qaraganda tuproq tanlamaydi. Soya dukkakli don ekinlari oilasiga mansub bo'lib, uning kelib chiqish joyi Markaziy Osiyo hisoblanadi. Doni tarkibida 37-55% oqsil, 18-27% moy, yuqori darajada uglevodlarga boy bo'lgan har xil aralashmalar, mikroelementlar va vitaminlar bor. Soya uchun tuproqning qulay reaksiyasi pH-6,0- 6,5 ga teng. Issiqsevar ekin bo'lganligi sababli sho'rxok, botqoq va mexanik tarkibi og'ir tuproqlarda uncha yaxshi o'saolmaydi I.Sodiqov, N.Sodiqova, R.Saitkanova [4; B. 20.]. A.Abduazimov, M.Ismatova, M.Chulievlarining [5; B. 11-12.] tadqiqotlarida soya qator orasiga plyonka to'shab sug'orilgan agrofon sharoitida olingan natijalar nazorat (egatlab sug'orish) varianti natijalariga ko'ra yuqori bo'lgani aniqlanib, sug'orisholdi tuproq namligiga bog'liq holda 26,0;-36,9 sm ni tashkil qilgani aniqlanib, nazorat variantga ko'ra 10,8-14,8 sm ga bo'yi baland bo'lgani aniqlangan.

TADQIQOT USULLARI

Tadqiqot o'tkazish jarayonida dala tajriba ishlarida tuproqning agrofizik, agrokimyoviy xususiyatlari va o'simlikda fenologik kuzatuvlar O'zPITining "Dala tajribalarini o'tkazish uslublari", "Методы агрофизических, агрохимических и микробиологических исследований в поливных хлопковых раёнах" uslubiy qo'llanmasidan foydalanilgan holda olingan ma'lumotlarning variatsion – statistik taxlili B.A.Dospexovning "Методика полевого опыта" uslubi asosida tahlil qilingan.

TADQIQOT NATIJALARI

Buxoro tumani Zarif ota fermer xo'jaligida soya navlarini sifatida egatlab va tomchilatib suv tejamkor usullarida dala maydonida tuproqning suvni o'tkazish xususiyati ekin ekilgandan vegetatsiya davri boshida variantlar bo'yicha umumiy fonda o'tkazilgan bo'lib, amal davri oxiriga kelib variantlar kesimida va sug'orish usullariga mos ravishda xar bir variantda xisob-kitob ishlari amalga oshirildi. Tuproqning suv o'tkazuvchanlik xususiyati Dolgov xalqalari usulida 6 soat davomida tajriba dalaning 3-takrorlanish foni bo'yicha o'tkazilgan, olingan ma'lumotlar dala daftariga xisob-kitob qilib borilgan. Olingan hisob kitob ishlari quyidagi jadvallarga tushirildi. 2024 yilda soya ekilgan dalasida vegetatsiya davri boshida olingan ma'lumotlar bo'yicha taxlil qiladigan bo'lsak dastlabki birinchi soatda oqib o'tgan suv miqdori umumiy 235,4 m³/ga ni tashkil etganligi aniqlandi. 2-soatda esa 194,9 m³/ga ni tashkil etdi. Keyingi soatlarda oqib o'tkan suvning miqdorlari 152,1; 99,7; 82,4; 49,3 m³/ga suv o'tganligi aniqlangan, jami 6 soat davomida o'rtacha oqib o'tgan suvning miqdori 813,83 m³/ga ni tashkil etgan va

o'rtacha tezligi 0,226 mm/sekund teng bo'lgan. Soya o'simligi 1-5 variantlarda egatlab sug'orilgan soyaning Toshkent va Hosildor navlari sug'orish oldi tuproq namligiga nisbatan 70-70-60% sug'orish tartibi bo'yicha sug'orilgan bo'lib, bu tajriba variantlarida dastlabki suvning o'tkazuvchanligi 197,6 va 194,6 m³/ga ni, keyingi suv o'tkazuvchanlik ko'rsatkichlari yuqori qonuniyatlarga mos ravishda 161; 107,4; 80,1; 52,7; 41,2 jami 6-soat davomida oqib o'tgan suvning o'rtchasi 640,1 va 633,8 m³/ga ni tashkil etdi. Variantlarning o'rtacha tezligi esa 0,178 va 0,176 mm/sekundga teng bo'ldi. Suv taqchil sharoitida qishloq xo'jaligi ekinlarini tejamkor sug'orish usullarini tashkil etish borasida olib boriladigan tomchilatib sug'orish o'tkaziladigan 2-3-4, 6-7-8-variantlarda 2024 yilda umumiy fonda olingan ma'lumotlar quyidagicha jami 6 soat davomida oqib o'tgan suvning miqdori 813,8 m³/ga ni tashkil etgan bo'lsa amal davri ohiriga kelib bu ko'rsatkichlar variantlar bo'yicha 662,2; 669,6; 678,3; 668,3 687,4 va 8-variantda 703,4 m³/ga teng bo'lgan to'liq ma'lumotlar 1-jadvalda keltirilgan.

1-jadval

Soya navlari ekilgan dala tuproqning suv o'tkazuvchanligi mm/sekund (2024-yil)

Variant-lar	Soatlar bo'yicha suv miqdorlari (m³ga)						Jami 6 soatda singan suv miqdori (m³ga)	o'rtacha 6 soatda, mm/sekund
	1	2	3	4	5	6		
Amal davri boshida								
Umumi y fonda	235,4	194,9	152,1	99,7	82,4	49,3	813,8	0,226
Amal davri oxirida, variantlar bo'yicha								
Egatlab sug'orish								
1	197,6	161,1	107,4	80,1	52,7	41,2	640,1	0,178
Tomchilatib sug'orish								
2	196,7	171,2	104,3	88,7	60,1	41,2	662,2	0,184
3	202,3	170,8	99,6	85,5	63,9	47,5	669,6	0,186
4	206,6	168,7	104,7	86,8	66,4	45,1	678,3	0,188
Egatlab sug'orish								
5	194,6	158,7	101,3	78,1	58,4	42,7	633,8	0,176
Tomchilatib sug'orish								
6	198,4	172,3	105,4	84,8	55,3	52,1	668,3	0,186
7	203,4	171,2	103,7	90,1	67,4	51,6	687,4	0,191
8	202,5	177,6	119,7	80,1	71,3	52,2	703,4	0,195

Tajriba o'tkazilgan 2025 yilda umumiy fonda suv o'tkazuvchalik jami 6 soat davomida 808,7m³/ga teng bo'lib, 2026 yilda 797,4 m³/ga miqdorda suv o'tkazuvchanligi aniqlanganligi qayd etilgan.

XULOSA

Buxoro viloyatining o'tloqi allyuvial tuproqlari sharoitida soya navlarini takroriy ekin sifatida ekilganda tajriba dalasining amal davri boshida umumiy fonda 813,8 m³/ga suv o'tkazilgan bo'lsa, amal davri oxiriga kelib tomchilatib sug'orilgan soyaning Toshkent navi ekilgan 4-variantda 6 soat davomida suv o'tkazuvchanlik 678,3 m³/ga, soyaning hosildor navi ekilgan 8-variantida tomchilatib sug'orilgan variantda suv o'tkazuvchanlik 703,4 m³/ga teng bo'lganligi kuzatilgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Yormatova D., Hamraeva M., Nodirov A. Soya – istiqbolli ekin // O'zbekiston qishloq xo'jaligi jo'rnali Toshkent, 2017. №3. – B. 13.
2. Mirzaev O., Tagaevlar A. "Takroriy ekin sifatida soya yetishtirish agrotexnologiyasi". Agro ilm 2017. № 5. – B. 32-33.
3. Mirzaev N., Abdiev A., Shaxobova M. Soya o'simligining xalq xo'jaligidagi ahamiyati. "O'zbekistonning janubiy hududlarida qishloq xo'jalik mahsulotlarini yetishtirish, saqlash va qayta ishlashning muammo va istiqbollari" Respublika ilmiy-amaliy anjumani maqolalar to'plami 239-241-b.
4. Sodiqov I., Sodiqova N., Saitkanova R. Soya takroriy ekin sifatida ekilsa // O'zbekiston qishloq xo'jaligi Toshkent, 2006. №5. – B. 20.
5. Abduazimov A., M. Ismatova., M. Chuliev. Soyaning o'sish dinamikasiga Sug'orishning ta'siri // O'zbekiston qishloq va suv xo'jaligi. Maxsus son [3]. 2023, 11-12 b.

Mas'ul muharrir: Beglayev Uchqun

Musahhih: Boltayev Nurali

Sahifalovchi va dizaynerlar: Normurodov Sarvar,
Sharipov Shoxruh

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul hisoblanadi. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqolalar, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: licht-1989@mail.ru

Jurnalning telegram manzili: t.me/agrobiznes_elektronjournal

Telefon raqami: +998939018320, +998934393000

Jurnal rasmiy sayti: <https://www.agrobiznesjournal.uz>

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 30.11.2024-yildagi №364/5-sonli qarori bilan 08.00.00-Iqtisodiyot fanlari bo'yicha, 08.05.2025-yildagi №370/5-sonli qarori bilan 06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali 2023-yil 23-maydan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan C-5669225 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №083688

Manzilimiz: Toshkent viloyati, Qibray tumani,
Universitet ko'chasi, 2-uy